

اسناد

ومکاتبات تاریخ

پرویشگاه علوم انسانی ومطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

در این شماره :

۱ - سواد فرمان شاه عباس بزرگ، در مورد آزادی و رفاه مسیحیان
(تاریخ ۱۰۵۲ قمری)

۲ - عکس و متن نامه میرزا ملکم خان ناظم الدوله بوزیر امور
خارجه ایران در مورد طرح احداث راه آهن سراسری
اروپا به هندوستان (تاریخ ۱۲۹۵ قمری)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

سند تاریخی زیر را فاضل محترم آقای مفخم
که اهتمامی خاص در جمع آوری اینگونه اسناد
دارند از مجموعه خود استنساخ کرده و برای ما
ارسال فرموده اند. با سپاسگزاری از این توجه
بی شایبه ایشان به درج آن مبادرت می کنیم.
این سند ارزنده حاکی از توجهات خاص
پادشاهان ایران به اقلیت های مذهبی میباشد

بررسی های تاریخی

فرمان شاه عباس

حکم جهانمطاع شد آنکه چون بموجب رقم نواب گیتی نشان علیین آشیان
بتاریخ شهر جمادی الثانی سنه ۱۰۱۷ با سم مرحوم میرزا محمد وزیر، وزیر
سابق دارالسلطنه اصفهان در باب پادریان فرنگی بصدور پیوسته که چون
پادریان مذکور خانه ای که آب روان داشته باشد میخواستند باید دو خانه که
در جوار یکدیگر بوده باشد جهت ایشان تعیین نمایند که در آنجا ساکن بوده
باشند. در این ولا پادریان پابرهنه کرمتلو بمنسوبان عالیجناب سلطنت و جلالت
نصب سرور سلاطین فرنگیه مقتدای دین حضرت عیسی فرمانفرمای ملوک مملکت
مسیحی رقم نواب خاقان فردوسی جایگاه رضوان آرامگاه که نیز در این باب
بتاریخ شهر رجب سنه ۱۰۲۸ عز صدور یافته بنظر آورده است دعای امضای نواب
همایون نمودند بنابراین مقرر فرمودیم که وزیر و عمال دارالسلطنه اصفهان
بهمان قاعده عمل نموده جا و مقامی که وزیر و عمال سابق جهت ایشان تعیین
کرده و از آن تاریخ تا حال در آنجا ساکن بوده اند بهمان دستور العمل بدین
و آئین خود در معبدی که دارند بعبادت مشغول بوده احدی مزاحمت بحال
ایشان نرساند و موتی خود را در ارض موات بی صاحب حوالی آرامنه که دفن
مینموده اند بدستور دفن نمایند و در عهده شناسند. تحریراً فی شهر جمادی الثانی

روزنامه علمی و فرهنگی

شماره ۱۰۰

تیرماه ۱۳۸۵

سال پنجم

شماره ۱۰۰

تیرماه ۱۳۸۵

سال پنجم

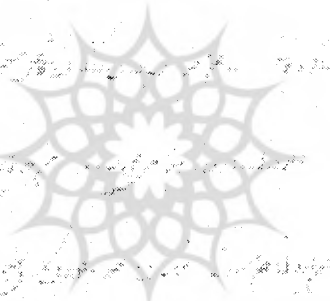
شماره ۱۰۰

تیرماه ۱۳۸۵

سال پنجم

شماره ۱۰۰

تیرماه ۱۳۸۵

شماره ۱۰۰

تیرماه ۱۳۸۵

سال پنجم

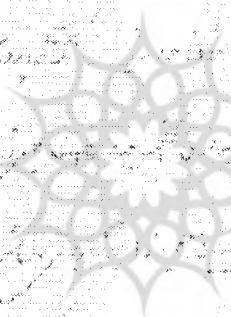
شماره ۱۰۰

این نامه که به امضای میرزا ملکم خان سفیر ایران در لندن است به سفیر ایران در اسلامبول که ظاهر آن در این هنگام میرزا حسین خان سپهسالار بوده نوشته شده و اصل آن در کتابخانه ملی پاریس در مجموعه Supp Persan ۱۹۹۶ برکهای ۲۶ و ۲۷ ضبط است :

قربانت شوم البتہ جناب عالی خوب مطلع هستید کہ در این اوقات بجهتہ راه آن اطولی از جانب دولت وقت انگلیس اہتمامات و اقدامات کلی بعمل میآید. میان طرحهای متعدد کہ محل گفتگو شدہ طرح سررولندما کدونالد استفانسون مسلماً از ہمہ بہتر و سهل تر و بہ حال مشرق مناسب تر است . این شخص از معروفین اینجانب: راههای آہنی ہندوستان را او ساخته است. تجربہ واسم و اعتبار ادارہ او در پیشرفتش، سرمایہ عمدہ خواهد بود. طرح خود را بباعالی تکلیف کردہ از بابعالی و کیل اورا باتلغراف خواستہ اند کہ در آنجانبہ انجام مسئلہ مذاکرہ نمایند. او ہم مسترجون بورن را کہ از اشخاص معقول و از مہندسهای معروف اینجاست و کیل خود قرار دادہ. امروز او روانہ اسلامبول می سازد. من بہر دو این اشخاص آشنا ہستم و چون طرح ایشان متضمن راہ آہن ایران ہم هست، تقویت و مداخلہ ما در این کار بالطبع واجب است.

Handwritten text in Urdu script, appearing to be a list or index of names and titles, possibly related to a library or collection. The text is arranged in several columns and includes various entries, some of which are highlighted or underlined. The handwriting is in a cursive style, and the overall appearance is that of a handwritten document or manuscript.

پندرہ روزہ علم و ادب
پرنسپل جامعہ اسلامیہ

بنده در اینجا آنچه ممکن بوده در کار ایشان تقویت کرده‌ام. بنا بر مقدمات اینجا حال قرار کار این شده که مستر جون بورن که حامل این عریضه است. بجهت پیشرفت خیالات و اقوال و حرکات، خود را در اسلامبول تابع رأی و موافق صوابدید جناب عالی بسازد. از برای جمع دیگر، سفارشنامهای مختلف دارد. بنده هم به بعضی اشخاص سفارش اورا بتأکید خواهم نوشت ولیکن در معنی هر کز این مذاکرات در خدمت جناب عالی خواهد بود، هیچ نوع تقویت و راهنمایی را از او دریغ نفرمائید. در راه آهن روم ایلی حرف و مداخله [دو کلمه ناخوانا] اما در راه آهنی که باید از آن طولی و از ایران تا هند برود مداخله و شراکت جناب عالی از جمله وظائف دولتی خواهد بود، خلاصه تفصیل را بعد عرض خواهم کرد. عجالتاً باین شخص بقدریکه بتوانید محبت شخصی و سفارتی بفرمائید. در آنجا بهر وسیله مواظب حال او بشوید بطوریکه در صورت از جناب عالی خیلی ممنون و متشکر برگردد. سالهاست که هم جناب عالی و هم بنده مشغول این مسئله راه آهن هستیم چنانکه تصدیق خواهید فرمود مسلماً بی‌عیب‌تر و مناسب‌تر از طرح این شخص طرحی بمیان نخواهد آمد. دقایق مطلب را بطورهای پخته که شیوه معروف جناب عالی است بحضرات باجمالی درست‌حالی بفرمائید. یقین بدانید که اگر این وسیله را از دست بدهند پشیمان خواهند شد. نکته [ای] که باید در آنجا درست‌حالی کرد این است که سروروند ما کدونالد استیفانسون انگلیسی صرف است یعنی آدم درست و حرفش حرف ولی ساده و قطعی. از طول و تفصیل و از آن معطلیهائی که شیوه اولیای دول مشرق است خیلی بری است لهذا باید مواظبت و التفات مخصوصی کرد که وکیل اورا در آنجا زیاد معطل نکنند.

خلاصه‌ مطلب اینست که باید این شخص و کیل و طرح او را بکلی در تحت حمایت و تصرف خود بگیرید و سفارت خود را در معنی مرکز این مذاکرات قرار بدهید که اگر کاری شد بتوسط جنابعالی شده باشد و اگر نشد بازاز جنابعالی کمال رضایت و تشکر را داشته باشند. باقی تفصیل [را] بعد عرض خواهم کرد. ۱۶ شهر ذی‌القعدة الحرام ۱۲۹۵
ملکم

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی